

УДК 330.341(477):001895

*І. І. Віннікова,**к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,**ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ**С. В. Марчук,**старший викладач кафедри менеджменту,**ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ*

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*I. Vinnikova,**PhD, Associate professor, Associate professor of management department,**Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv**S. Marchuk,**senior lecturer in management Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv*

ANALYSIS OF INNOVATIVE ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE

У статті проведено аналіз інноваційної активності промислових підприємств України. Визначено загальну тенденцію показників інноваційної активності промислових підприємств країни. Досліджено динаміку інноваційної активності на промислових підприємствах України у 2000—2014 рр. Розглянуто декілька регіонів України з найбільшою часткою інноваційних промислових підприємств. Досліджено данні щодо впровадження інновацій на промислових підприємствах. Подано структуру джерел фінансування інноваційної діяльності на промислових підприємствах України. Визначено вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на інноваційну активність промислових підприємств. Запропоновано заходи для підвищення інноваційної активності промислових підприємств України.

The article analyzes innovative activity of industrial enterprises of Ukraine. The general trend indicators innovative activity of industrial enterprises. The dynamics of innovative activity in industrial enterprises in Ukraine 2000—2014 biennium. The list of Ukraine's regions with the highest share of innovative enterprises. Studied data on innovation in the industry. Posted structure of sources of financing of innovative activity in industrial enterprises of Ukraine. The influence of external and internal factors on innovative activity of industrial enterprises. The measures to improve innovative activity of industrial enterprises of Ukraine.

Ключові слова: інноваційна активність, промислове підприємство, інноваційні технології, конкурентоспроможність, інноваційна діяльність, інновація, інноваційний розвиток.

Key words: innovation activity, industrial enterprise, innovation, competitiveness, innovation, innovation development.

ВСТУП

У сучасній економіці інновації є основою стрімкого та стабільного соціально-економічного розвитку, які забезпечують високий технологічний рівень як країни в цілому, так і окремих її регіонів.

На даному етапі розвитку економіки України наявність певної нестабільності економічного середовища в країні спричиняє необхідність стимулювання інноваційної активності, як всіх підприємств загалом, так і промислових підприємств.

Останнім часом цій проблематиці приділяється багато уваги, але недостатньо вивченим залишається питання дослідження інноваційної активності промислових підприємств.

Інноваційна активність промислових підприємств України виступає одним із важелів формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на ринку.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Інноваційна активність є важливою для вітчизняної економіки та промисловості, вона дає змогу забезпечити високий ступінь технологічної незалежності промислових підприємств, підвищити їх ефективність.

Промисловість в Україні є провідною галуззю матеріального виробництва. Вона визначає його спеціалі-

зацію, обсяги, інтенсивність зв'язків, ефективність економіки країни в цілому.

Україна має усі потенційні можливості (людські та природні ресурси) для випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції.

Забезпечення ефективного функціонування промислових підприємств потребує постійного підвищення якості продукції, що досягається за допомогою впровадження інновацій та підвищення інноваційної активності.

На сьогодні інноваційна активність промислових підприємств є стимулом для економічного зростання держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження інноваційної активності промислових підприємств виконано в роботах вітчизняних та зарубіжних науковців С.В. Захаріна, Т.В. Романової, Ю.В. Полякової, В. Денисюка, Т.В. Романчик, С.В. Лукашева, А.А. Меліхова, А.В. Джемелінської, О.О. Удалих, О.Н. Мальникова, В.Н. Шувалова.

Але окремі аспекти інноваційної активності промислових підприємств України залишаються невирішеними і потребують подальших наукових пошуків.

Таблиця 1. Інноваційна активність

	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Загальна сума витрат	У тому числі за напрямками						
			дослідження і розробки ¹	у тому числі		придбання інших зовнішніх знань ²	підготовка виробництва для впровадження інновацій ³	придбання машин обладнання та програмного забезпечення ⁴	Інші витрати
				внутрішні НДР	зовнішні НДР				
	%	млн грн.							
2000	18,0	1760,1	266,2	X	X	72,8	163,9	1074,5	182,7
2001	16,5	1979,4	171,4	X	X	125,0	183,8	1249,4	249,8
2002	18,0	3018,3	270,1	X	X	149,7	325,2	1865,6	407,7
2003	15,1	3059,8	312,9	X	X	95,9	527,3	1873,7	250,0
2004	13,7	4534,6	445,3	X	X	143,5	808,5	2717,5	419,8
2005	11,9	5751,6	612,3	X	X	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	11,2	6160,0	992,9	X	X	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	14,2	10821,0	986,4	793,5	192,9	328,4	X	7441,3	2064,9
2008	13,0	11994,2	1243,6	958,8	284,8	421,8	X	7664,8	2664,0
2009	12,8	7949,9	846,7	633,3	213,4	115,9	X	4974,7	2012,6
2010	13,8	8045,5	996,4	818,5	177,9	141,6	X	5051,7	1855,8
2011	16,2	14333,9	1079,9	833,3	246,6	324,7	X	10489,1	2440,2
2012	17,4	11480,6	1196,3	965,2	231,1	47,0	X	8051,8	2185,5
2013	16,8	9562,6	1638,5	1312,1	326,4	87,0	X	5546,3	2290,9
2014*	16,1	7695,9	1754,6	1221,5	533,1	47,2	X	5115,3	778,8

* Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: [2].

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження інноваційної активності промислових підприємств України за 2000—2014 роки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним з найважливіших чинників, що характеризує інновації на промислових підприємствах України є інноваційна активність. Під інноваційною активністю розуміють цілеспрямовану діяльність промислових підприємств щодо конструювання, створення, освоєння і виробництва якісно нових видів техніки, предметів праці, об'єктів інтелектуальної власності (патентів, ліцензій та ін.), технологій, а також впровадження досконаліших форм організації праці й управління виробництвом [1].

В Україні рівень інноваційної активності промислових підприємств в порівнянні з іншими країнами досі залишається низьким. Кризові явища в економіці негативно позначилися на рівні інноваційної активності підприємств України.

Як свідчить статистико-економічний аналіз, питома вага інноваційно орієнтованих вітчизняних підприємств за період з 2000 по 2014 рік зменшилася на 1,9 % [2].

Проаналізувавши данні таблиці 1, ми спостерігаємо, що інноваційна активність вітчизняних промислових підприємств за період з 2000 по 2014 роки зменшилася з 18% до 16,1 %, поряд з тим загальна сума витрат на інноваційну діяльність збільшилася на 5935,8 млн грн., сума витрат на дослідження і розробки збільшилася на 1488,4 млн грн., витрати на придбання обладнання збільшилися на 4040,8 млн грн.

Дослідивши динаміку активності промислових підприємств за період з 2000 по 2014 роки можна з впевненістю констатувати, що в 2000 (18,0%), 2002 (18,0%) та 2012 (17,4%), 2013 (16,8%) роках простежується найбільший % інноваційної активності промислових підприємств.

Найменший же % інноваційної активності промислових підприємств припадає на 2005 (11,9%) та 2006 (11,2%) роки.

Динаміка інноваційної активності на промислових підприємствах України у 2000—2014 рр. зображена на рисунку 1.

Дослідивши динаміку інноваційної активності підприємств, згідно з рисунком 1, з 2000 по 2006 рік простежується тенденція до зниження інноваційної активності промислових підприємств. Далі відбувається різке підвищення інноваційної активності з 11,2% у 2006 до 14,2% в 2007, але вже з початку 2008 по кінець 2009 року знову спостерігається спад інноваційної активності, з початку 2010 року можна простежити невелике зростання на 1%.

Нове піднесення припадає на 2011 рік, коли % інноваційної активності становив 16,2%, у 2012 та 2013 роках можна спостерігати тенденцію збільшення інноваційної активності, яка зменшується до кінця 2014 року.

У 2014 році інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1609 підприємств, або 16,1% з обстежених промислових підприємств. З них 1206 підприємств мали витрати на інноваційну діяльність, а 1208 підприємств впроваджували інновації.

У 2014 році три чверті інноваційно активних промислових підприємств упроваджували інновації (або 12,1%).

Серед регіонів вищою за середню в Україні частка інноваційних промислових підприємств була в Херсонській, Запорізькій, Івано-Франківській, Харківській, Миколаївській, Сумській, Кіровоградській, Одеській, Львівській областях, а також у м. Києві (табл. 2) [3].

Дослідивши дані наведені в таблиці 2, нами було відмічено, що найбільша частка інноваційних промислових підприємств зосереджена в місті Києві та Харківській, Львівській, Запорізькій, Івано-Франківській областях (рис. 2).

За обсягом реалізованої інноваційної продукції у % до загального обсягу промислової продукції лідирує Сумська область (10,4%), на другому місці знаходиться Херсонська область (5,4%), на третьому місці опинилася Харківська та Івано-Франківська області (3,8%).

Найменший обсяг реалізованої інноваційної продукції у % до загального обсягу промислової продукції серед регіонів України з найбільшою часткою інноваційних промислових підприємств спостерігається в Миколаївській (1,5%) та Запорізькій областях (1,7%).

На рисунку 2 подано графічне зображення регіонів України з найбільшою часткою інноваційних промислових підприємств.

Підприємства, що впроваджують інновації, мають більш високий рівень обсягів виробництва та доходів, а їх інноваційна діяльність пов'язана з трансформацією результатів науково-технічної діяльності в новий чи вдосконалений продукт. У таблиці 3 наведено данні щодо впровадження інновацій на промислових підприємствах.

За результатами аналізу даних таблиці 3, можна побачити, що питома вага підприємств, які впроваджували інновації з 2000 по 2014 рік знизилася на 2,7%, а питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової знизилася 6,9%.

У той же час за даний період зросла кількість впровадження нових технологічних процесів на 340 процесів, нові види техніки збільшилися на 683 види. На рисунку 3. зображено динаміку впровадження інновацій на промислових підприємствах України у 2000—2014 рр.

Як приклад інновацій промислових підприємств України досліджуваного періоду можна виділити наступні: інноваційні проекти літаків АН-140, АН-70, створення нового покоління авіадвигунів на АТ "Мотор-Січ" (м. Запоріжжя), виробництво вітчизняних зернозбиральних комбайнів "Славутич" та "Лан", технологічне переоснащення Вінницької швейної фабрики "Володарка", впровадження технології виробництва нового по-

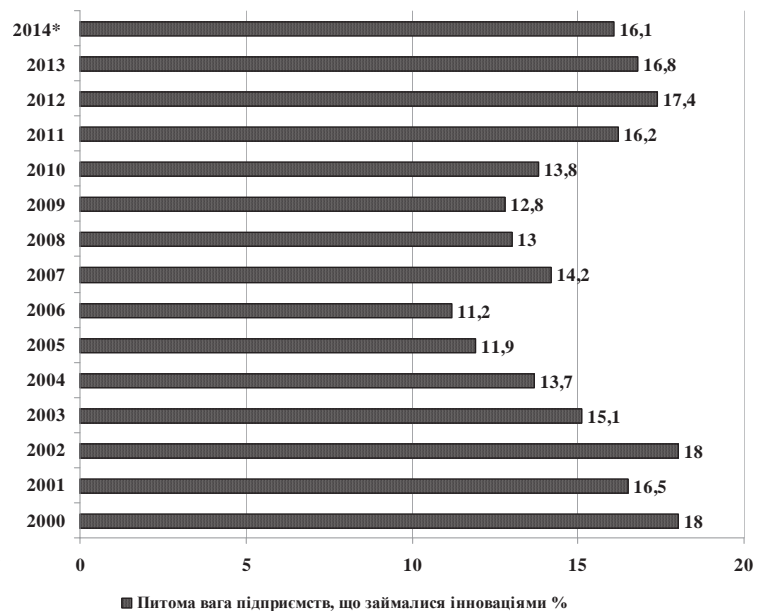

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності на промислових підприємствах України у 2000—2014 рр.

коління малих суден для потреб рибпромислового флоту на Чорноморському судномеханічному заводі (м. Миколаїв), відновлення виробництва телевізійних приймачів на Львівському концерні "Електрон".

У 2013 році Україна за Глобальним індексом інновацій (ГІІ) посіла 71 місце серед 142 країни світу, що на 8 позицій менше порівняно з 2012 роком і на 11 — порівняно з 2011 роком [4].

У 2014 році Глобальний Інноваційний Індекс (ГІІ), опублікований Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, очолили Швейцарія, Сполучене Королівство і Швеція, а також істотно підвищився індекс регіону країн Африки на південь від Сахари [5].

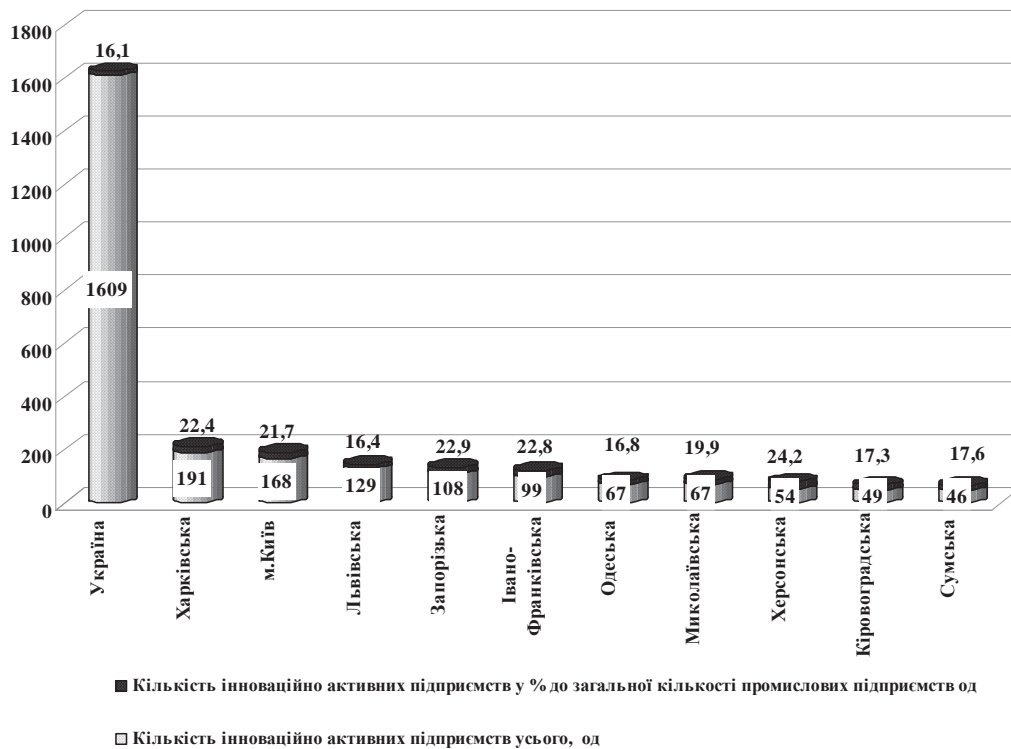
Визначаючи ключову роль інновацій для подальшого зростання та процвітання світової економіки, Міжнародна школа бізнесу INSEAD з 2007 р. почала щорічно аналізувати стан національних економік практично усіх країн світу з оцінкою їх стану та призначенням ім специфічного показника - глобального інноваційного індексу (ГІІ — The Global innovation index).

Визначення глобального інноваційного індексу є частиною масштабного дослідження Міжнародної школи бізнесу + INSEAD, в якому розглядають як комерційні результати інноваційної діяльності в більшості країн світу, так і активність їх урядів щодо заохочення та підтримки інноваційної діяльності у державній політиці.

Таблиця 2. Регіони України з найбільшою часткою інноваційних промислових підприємств за 2014 рік

	Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції	
	усього, од.	у % до загальної кількості промислових підприємств		усього, млн грн.	у % до загального обсягу промислової продукції
Україна	1609	16,1	7695,9	25669,0	2,5
Харківська	191	22,4	711,1	2609,8	3,8
м. Київ	168	21,7	1306,8	1748,6	2,0
Львівська	129	16,4	219,7	731,9	2,1
Запорізька	108	22,9	339,9	1530,0	1,7
Івано-Франківська	99	22,8	95,8	883,2	3,8
Одеська	67	16,8	323,9	698,7	2,4
Миколаївська	67	19,9	606,8	363,8	1,5
Херсонська	54	24,2	90,5	657,8	5,4
Кіровоградська	49	17,3	93,0	504,4	2,9
Сумська	46	17,6	587,7	2610,7	10,4

Джерело: [3].

Рис. 2. Регіони України з найбільшою часткою інноваційних промислових підприємств

У процесі аналізу інноваційного потенціалу та його практичного використання з визначенням глобального інноваційного індексу економік більшості країн світу

Міжнародна школа бізнесу INSEAD проголошує "сталий інноваційний розвиток" як загальний напрям світової економіки. Таким чином, здатність до інновацій

Таблиця 3. Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції*, найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	631	9,4
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	520	7,0
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014**	12,1	1743	447	3661	1314	2,5

** Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: [2].

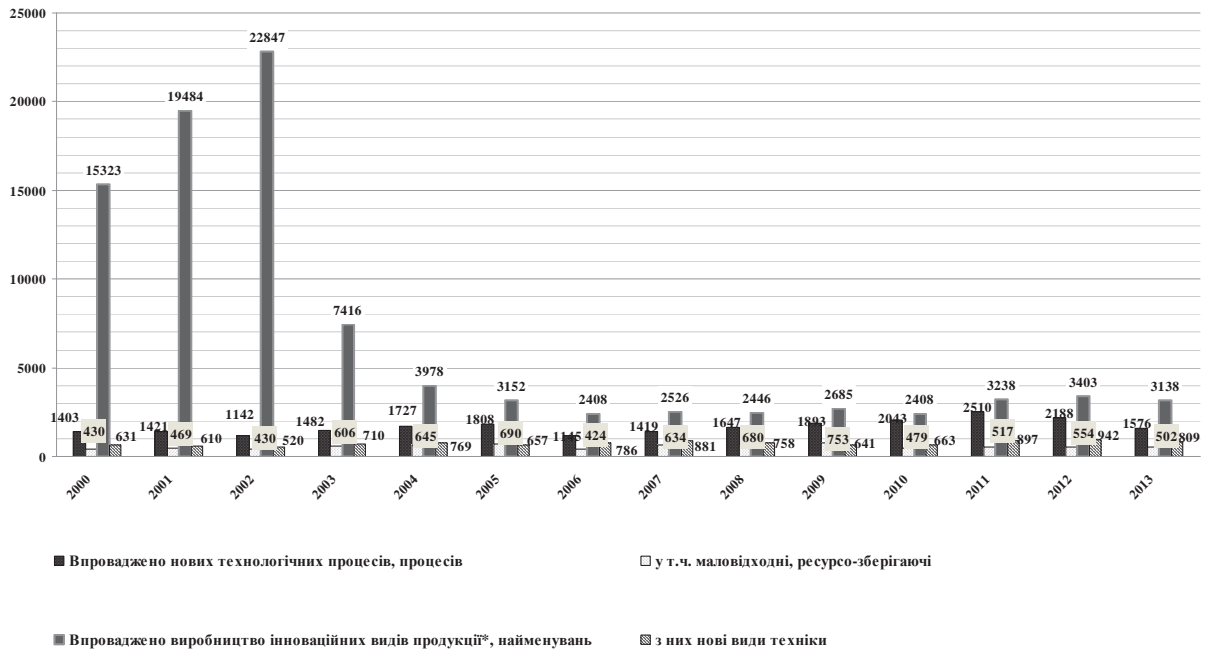

Рис. 3. Динаміка впровадження інновацій на промислових підприємствах України у 2000–2014 рр.

(інноваційна активність) стає визначальним фактором глобального економічного зростання [6].

До рейтингу ГПІ 2014 року увійшли 143 країни з усіх регіонів світу, і він був складений за 81 індикатором, що відображає як їх інноваційні можливості, так і ті результати, які піддаються виміру.

Україна посіла в ньому 63 місце. Перша десятка рейтингу 2014 року: Швейцарія, Сполучене Королівство, Швеція, Фінляндія, Нідерланди, Сполучені Штати Америки, Сінгапур, Данія, Люксембург, Гонконг [7].

Ці країни-лідери ГПІ створили тісно пов'язані інноваційні екосистеми, у рамках яких інвестиції в людський капітал у поєднанні з сильною інноваційною інфраструктурою підтримують високі рівні творчості. Зокрема провідні 25 країн за індексом ГПІ незмінно мають високі рейтинги за більшістю індикаторів, а також займають сильні позиції в таких областях, як інноваційна інфраструктура (включаючи інформаційно-комунікаційну технологію), рівень розвитку бізнесу (такі показники, як працівники розумової праці, взаємозв'язки між інноваціями і освоєнням знань) і результати інноваційної діяльності (такі показники, як товари і послуги творчого характеру і творчість в режимі онлайн).

Оцінці також підлягала якість інновацій. За індикатором якості інновацій — що відображується показниками досягнень вищої освіти, охоплення академічними публікаціями і міжнародного аспекту патентних заявок — верхню стрічку в групі країн з високим рівнем доходу займають Сполучені Штати Америки, за якими йдуть Японія, Німеччина і Швейцарія. Провідні країни в групі країн з середнім рівнем доходу скорочують розрив за індикатором якості інновацій, і провідною країною серед них є Китай, за яким йдуть Бразилія та Індія.

Серед країн БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай і Південна Африка) підвищилися рейтинги чотирьох країн (Бразилія піднялася на три місця і зайняла 61-у стрічку; Російська Федерація піднялася на 13 місць, зайнявши 49-е місце, Китай піднявся на 6 місць, зайнявши 29-е місце, а Південна Африка піднялася на 5 місць, внаслідок чого вона зайняла 53-є місце). Зростання рейтингу Китаю і Російської Федерації є найбільш помітним серед цих країн; рейтинг Китаю тепер порівнянний з рейтингом багатьох країн з високим рівнем доходу. Проте рейтинг Індії знизився на 10 місць, і у цьому році вона зайняла 76-у позицію [5].

БРІКС — об'єднання (група) країн, що розвиваються, зі швидкими темпами економічного росту (Бразилія,

Росія, Індія, Китай, Південна Африка). Країни цього об'єднання мають на меті сформувати політичний клуб і таким чином перетворити свою зростаючу економічну владу на геополітичний вплив. Вигоди згаданим державам забезпечує наявність у них великої кількості важливих для світової економіки ресурсів [8].

Структуру джерел фінансування інноваційної діяльності на промислових підприємствах України наведено в таблиці 4. Фінансування здійснювалося з державного бюджету, за рахунок власних коштів підприємств, іноземних інвесторів та інших джерел [2].

Аналіз обсягів та джерел фінансування інноваційної діяльності за даними таблиці 4 в період з 2000 по 2014 рік показав, що за цей період в Україні фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств зросло на 5938,2 млн грн.

Загалом за досліджуваний період нами спостерігається, як зростання, так і зменшення фінансування інноваційної діяльності.

Наприклад, найбільша сума витрат на інноваційну діяльність припала на 2011 рік, тоді вона становила 14333,9 млн грн., що на 6638 млн грн. більше ніж в 2014 році.

Після 2011 року можна простежити тенденцію до зменшення фінансування інноваційної діяльності, так в 2012 році загальна сума фінансування в порівнянні з 2011 року зменшилася на 2853,3 млн грн., в 2013 році сума зменшилася на 4771,3 млн грн.

Розподіл витрат за напрямками коштів за 2014 рік свідчить про сприятливі для інноваційного розвитку тенденції: збільшення рівня фінансування власних досліджень та розробок як за рахунок бюджету на 336,4 млн грн., за власних коштів на 5141 млн грн., іноземних інвестицій на 5,6 млн грн., так і інших джерел на 455,8 млн грн.

Динаміка фінансування інноваційної діяльності на підприємствах України у 2000–2014 рр. зображена на рисунку 4. показує, що з 2003 по 2008 роки спостерігається суттєве збільшення фінансування інноваційної діяльності, в 2009–2010 роках відбувається зменшення фінансування, що поступово збільшується на протязі 2011 року. На жаль, аналіз даних надав підставу впевнено стверджувати про зменшення фінансування інноваційної діяльності в 2012–2014 роках.

Дане зменшення, на нашу думку, зумовлене тим, що промислові підприємства, які прагнуть реалізовувати інноваційну діяльність та підвищити інноваційну активність потребують значних капіталовкладень, а особливо інвестиційного забезпечення.

Таблиця 4. Джерела фінансування інноваційної діяльності на промислових підприємствах

	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
	млн грн.				
2000	1757,1	1399,3	7,7	133,1	217,0
2001	1971,4	1654,0	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10821,0	7969,7	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014*	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8

* Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

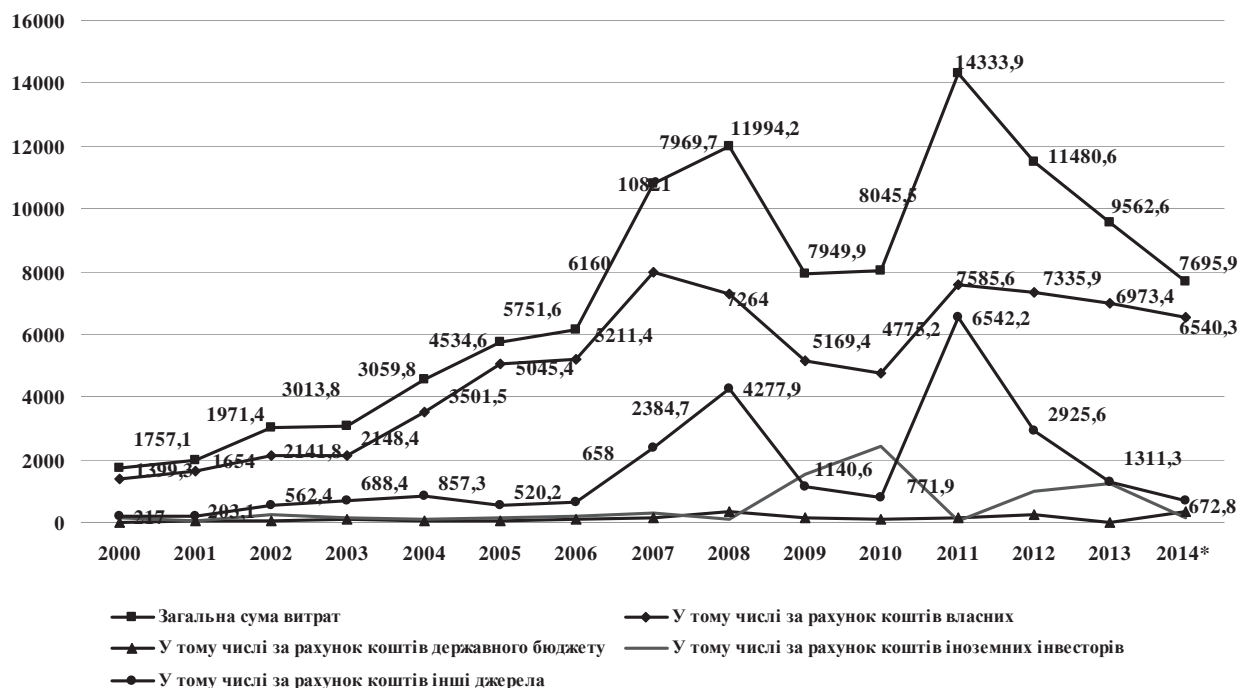
Джерело: [2].

Але на сьогодні інвестиційний клімат в Україні оцінюється як високо ризиковий. Причиною такого стану є не лише відсутність коштів для вкладень, але й підвищений ризик будь-яких форм інвестування.

Як відомо, на інноваційну активність промислових підприємств впливають зовнішні та внутрішні чинники. До зовнішніх чинників інноваційної активності, які діють як інструменти впровадження інновацій на промислових підприємствах відносяться: державне регулювання, науково-технічний прогрес, потреби ринку, економічний стан країни тощо. Найбільш значущі внутрішні чинники інноваційної активності: рівень і динаміка нематеріальних активів, величина і технічний стан основних засобів, ділова активність підприємства, його фінансова стійкість.

Для підвищення інноваційної активності промислових підприємств України, необхідно здійснити наступні заходи: проведення ефективною державної інноваційної політики, погоджуючи темпи і пропорції розвитку науки, технологій і виробництва; розвиток та посилен-

ня дії фінансово-кредитних інститутів, що забезпечують безперервність фінансування інноваційних проектів (венчурні компанії, інноваційні фонди); забезпечення сприятливого клімату для створення власних наукомістких виробництв завдяки використанню різних форм державної підтримки; законодавчі зміни щодо системи пільг та стимулів у галузі інноваційної діяльності; вдосконалення механізму захисту прав інтелектуальної власності та процедур патентного захисту інновацій; розвиток інноваційної інфраструктури через покращення системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, сертифікації та впровадження розробок, підготовки і перепідготовки кадрів; забезпечення комерціалізації наукових результатів завдяки формуванню основ для ефективного партнерства державного та підприємницького секторів в інноваційній сфері; тісна співпраця з іноземними підприємствами, обмін досвідом; активізація міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва у галузі наукових розробок та інновацій.

Рис. 4. Динаміка фінансування інноваційної діяльності на підприємствах України у 2000–2014 рр.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки: кількість промислових підприємств, що займали інноваційною діяльністю та впроваджували інновації в Україні за останні 14 років знизився. Питома вага інноваційно орієнтованих вітчизняних підприємств за період з 2000 по 2014 рік зменшилася на 1,9%.

Показники інноваційної діяльності в Україні мають нестабільний, хвилеподібний характер, з 2000 по 2006 рік простежується тенденція до зниження інноваційної активності промислових підприємств. Далі відбувається різке підвищення інноваційної активності з 11,2% у 2006 до 14,2% в 2007, але вже з початку 2008 по кінець 2009 року знову спостерігається спад інноваційної активності, з початку 2010 року можна простежити невелике зростання на 1%.

Нове піднесення припадає на 2011, рік коли % інноваційної активності становив 16,2%, в 2012 та 2013 роках можна спостерігати тенденцію збільшення інноваційної активності, яка зменшується до кінця 2014 року.

Найбільша частка інноваційних промислових підприємств зосереджена в місті Києві та Харківській, Львівській, Запорізькій, Івано-Франківській областях.

Структура джерел фінансування інноваційної діяльності свідчить про те, що в Україні фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств за період з 2000 по 2014 рр. зросло на 5938,2 млн грн.

Розподіл витрат за напрямками коштів за 2014 рік ілюструє наявність сприятливих для інноваційного розвитку тенденцій: збільшення рівня фінансування власних досліджень та розробок як за рахунок бюджету на 336,4 млн грн., за власних коштів на 5141 млн грн., іноземних інвестицій на 5,6 млн грн., так і інших джерел на 455,8 млн грн.

Разом з тим динаміка фінансування інноваційної діяльності на підприємствах України показала, що з 2003 по 2008 роки спостерігається суттєве збільшення фінансування інноваційної діяльності, в 2009—2010 роках відбувається зменшення фінансування, що поступово збільшується на протязі 2011 року. На жаль, аналіз даних надав підставу впевнено стверджувати про зменшення фінансування інноваційної діяльності в 2012—2014 роках.

Отже, одним з найважливіших чинників, що характеризує інновації на промислових підприємствах України є інноваційна активність. Для її підвищення на промислових підприємствах на рівні держави необхідно: здійснювати ефективну державну інноваційну політику, погоджуючи темпи і пропорції розвитку науки, технологій і виробництва; підвищити обсяги фінансування вітчизняної науки; розвивати та посилювати дію фінансово-кредитних інститутів, що забезпечують безперервність фінансування інноваційних проектів (венчурні компанії, інноваційні фонди); впроваджувати законодавчі зміни щодо системи пільг та стимулів у галузі інноваційної діяльності; активізувати міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво у галузі наукових розробок та інновацій.

На рівні підприємства необхідно: забезпечити сприятливий клімат для створення власних наукомістких виробництв; здійснити розвиток інноваційної інфраструктури через покращення системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, сертифікації та впровадження розробок, підготовки і перепідготовки кадрів; мотивувати працівників до інноваційної діяльності; тісно співпрацювати з іноземними підприємствами, здійснювати обмін досвідом.

Реалізація запропонованих заходів дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності промислових підприємств в Україні, стабілізувати прискорений процес оновлення виробництва, ефективно використовувати внутрішні та залучені зовнішні інвестиції на інноваційну діяльність.

Література:

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах / [відп. ред. С.В. Мочерний та ін.]. — К.: Видавничий центр "Академія", 2000. — Т.1. — 864 с. — С. 655—656.
2. Сайт "Державна служба статистики України" [Електронний ресурс] Наукова та інноваційна діяльність (1990—2014pp.). — Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html
3. Наукова та інноваційна діяльність у 2014 році: статистичний збірник. — К.: ДП "Інформаційно-видавничий центр Держстату України", 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
4. Исследование INSEAD: Глобальный индекс инноваций 2013 года // Центр гуманитарных технологий [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/2013/07/01/6051>
5. Швейцария возглавила Глобальный Инновационный Индекс в 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://vgschool5.at.ua/publ/sci_news/techology/shvejcarija_ocholila_globalnij_innovacijnij_indeks_u_2014_roci/3-1-0-570
6. Глобальный инновационный индекс — оценка инновационного потенциала Украины / Анна Князевич // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — 2013. — Вип. 2. — С. 142—148 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vtneu_2013_2_18.pdf
7. Исследование INSEAD: Глобальный индекс инноваций 2014 года [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/2014/07/18/6841>.
8. Науковий журнал "Зовнішні справи" 2013, БРІКС: можливості та перспективи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uaforeignaffairs.com/ua/ekspertnadumka/view/article/briks-mozhливosti-ta-perspektivi>

References:

1. Mochery, S. V. (2000), Ekonomichna entsyklopediia: U tr'okh tomakh. [Economic encyclopedia: In three volumes], vol. 1, pp. 655—656, Publishing center "Academy" Kyiv, Ukraine.
2. The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2014), "Electronic resource" available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 20 July 2015).
3. State Statistics Service of Ukraine (2014), [Naukova ta innovatsiina diialnist u 2014 rotsi], "Research and innovative activities in 2014: a statistical compendium", [Online], DP "Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy, Kyiv, Ukraine, available at: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm (Accessed 21 July 2015).
4. The study INSEAD Global innovation index (2013), "Global innovation index 2013", available at: <http://gtmarket.ru/news/2013/07/01/6051> (Accessed 18 July 2015).
5. Science news in Ukrainian. Technology (2014), "Switzerland topped the Global Innovation Index in 2014", available at: http://vgschool5.at.ua/publ/sci_news/techology/shvejcarija_ocholila_globalnij_innovacijnij_indeks_u_2014_roci/3-1-0-570 (Accessed 21 July 2015).
6. Knyazevych, A. (2013), "The global innovation index — estimation of innovative potential of Ukraine", Visnyk Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu, no. 2, pp. 142—148, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vtneu_2013_2_18.pdf, (Accessed 19 July 2015).
7. The INSEAD study (2014), "Global innovation index 2014", available at: <http://gtmarket.ru/news/2014/07/18/6841>, (Accessed 16 July 2015).
8. The scientific journal "Foreign Affairs" (2013), "BRICS: opportunities and prospects", available at: <http://www.uaforeignaffairs.com/ua/ekspertnadumka/view/article/briks-mozhливosti-ta-perspektivi> (Accessed 17 July 2015).

Стаття надійшла до редакції 23.07.2015 р.